

ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ПО СИГУРНОСТТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

На 28 февруари 2012 г. по инициатива на Държавната комисия по сигурността на информацията (ДКСИ) и под патронажа на заместник-председателя на Народното събрание г-н Анастас Анастасов в сградата на Народното събрание се проведе кръгла маса на тема „Защитата на класифицираната информация при разглеждане на делата в съдебния процес“.

В хода на дебатите всички участници се обединиха около предложението ДКСИ да издаде задължителни указания по прилагане на Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) относно правилното определяне на характера на информацията, придобита в резултат от използването на специални разузнавателни средства.

В изпълнение на поетия ангажимент ДКСИ прие с решение № 21-I-4/22.03.2012 г. задължителни указания с такъв предмет.

Задължителните указания са приложими от задължените по ЗЗКИ субекти. Те имат за цел да подпомогнат и подобрят работата на службите за сигурност и службите за обществен ред, посочени в чл. 13, ал. 1 от Закона за специалните разузнавателни средства, които в качеството си на експлоатиращи специални разузнавателни средства, както и заявители на такива, се явяват автори на документи, съдържащи класифицирана информация.

Когато лице, получило по законоустановения ред класифицирана информация, установи, че нивото на класификация е неправилно определено, незабавно следва да уведоми за това автора на документа или неговия висшестоящ ръководител.

Изпълнението на задължителните указания има за цел да доведе като краен резултат намаляване на обема и понижаване нивото на класифицирана информация, за да осигури прозрачност на съдебния процес.

Приложение: Задължителни указания относно правилното определяне на характера на информацията, придобита в резултат от използването на специални разузнавателни средства.

Председател на ДКСИ:

Цвета Маркова

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ УКАЗАНИЯ ОТНОСНО ПРАВИЛНОТО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ХАРАКТЕРА НА ИНФОРМАЦИЯТА, ПРИДОБИТА В РЕЗУЛТАТ НА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СПЕЦИАЛНИ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

Държавната комисия по сигурността на информацията (ДКСИ) в качеството си на държавен орган, осъществяващ политиката на Република България за защита на класифицираната информация, който организира, осъществява, координира и контролира дейността по защита на тази информация, и на основание чл. 10, т. 4 от Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) въз основа на решение на ДКСИ по протокол № 34-I-18 от 22.05.2012 год. издава ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ УКАЗАНИЯ до задължените по ЗЗКИ субекти в следните насоки.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Предмет – настоящите задължителни указания уреждат дейността по определяне на характера на информацията, придобита в резултат на използване на специални разузнавателни средства. За целите на настоящите задължителни указания понятието „класифицирана информация“ включва национална класифицирана информация и указанията не се прилагат по отношение на чуждестранна класифицирана информация.

2. Видове класифицирана информация – Законът за защита на класифицираната информация определя следните видове класифицирана информация:

2.1. Държавна тайна – определение за този вид класифицирана информация се съдържа в чл. 25 ЗЗКИ. Разпоредбата по категоричен начин дефинира, че това е информация, която не само попада в обхвата на Списъка на категориите информация, подлежаща на класификация като държавна тайна (Списъка), но нерегламентираният достъп до нея би създал опасност за или би увредил интересите на Република България, свързани с националната сигурност, отбраната, външната политика или защитата на конституционно установения ред

Допълнителните разпоредби на ЗЗКИ в § 1, точки 13, 14 и 15 съдържат легални определения на понятията, съответно „национална сигурност“, „интереси на Република България, свързани с националната сигурност“ и „вреда в областта на националната сигурност, отбраната, външната политика или защитата на конституционно установения ред“. Пълното и точно дефиниране на понятието „държавна тайна“, което се

съдържа в чл. 25 ЗЗКИ, задължително трябва да се извършва чрез кумулативното прилагане на чл. 25 и § 1, точки 13, 14 и 15 от допълнителните разпоредби на ЗЗКИ.

2.2. Служебна тайна – определение за този вид класифицирана информация се съдържа в чл. 26 ЗЗКИ. Тълкуването на тази дефиниция във връзка с чл. 21 ППЗЗКИ води до извода, че търговски дружества без държавно участие, търговски дружества с 51 на сто или по-малко от 51 на сто държавно участие, еднолични търговци или други организационни единици извън кръга на публичноправните субекти не създават класифицирана информация служебна тайна.

Търговски дружества без държавно участие, търговски дружества с 51 на сто или по-малко от 51 на сто, еднолични търговци или други организационни единици извън кръга на публичноправните субекти получават, обработват и/или съхраняват класифицирана информация служебна тайна единствено ако тя е предоставена от организационни единици държавни органи, органи на местно самоуправление или търговски дружества с повече от 51 на сто държавно участие.

Законодателят изрично подчертава, че това е информация, която не е държавна тайна, но нерегламентираният достъп до нея би се отразил неблагоприятно на интересите на държавата или би увредил друг правнозащитен интерес. Ал. 2 на чл. 26 указва, че информацията, подлежаща на класификация като служебна тайна, се определя със закон в тесния смисъл на понятието.

Специален закон по смисъла на чл. 21 ППЗЗКИ е законът или законите, регламентиращи сферата на дейност на организационната единица.

3. Нива на класификация за сигурност на информацията – това е категория, която характеризира значимостта на класифицираната информация, нивото на ограничаване на достъпа до нея и нивото на защитата ѝ, а също така категория, въз основа на която се маркира информацията със съответен гриф за сигурност.

Класифицираната информация – държавна тайна, има три нива на класификация за сигурност, които законодателят разграничава в зависимост от степента на заплахата за цитираните в чл. 28, ал. 2, т. 1, 2 и 3 интереси на Република България или съответно размера на вредите, за които е създадена опасност да настъпят или биха настъпили при евентуален нерегламентиран достъп.

3.1. „Строго секретно“ – чл. 28, ал. 2, т. 1 ЗЗКИ

3.2. „Секретно“ – чл. 28, ал. 2, т. 2 ЗЗКИ

3.3. „Поверително“ – чл. 28, ал. 2, т. 3 ЗЗКИ

Класифицираната информация – служебна тайна има едно ниво на класификация за сигурност, а именно:

3.4. „За служебно ползване“ – чл. 28, ал. 3 ЗЗКИ във връзка с чл. 21 ППЗЗКИ

II. ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ХАРАКТЕРА НА ИНФОРМАЦИЯТА КАТО КЛАСИФИЦИРАНА

Определянето на характера на всяка информация като класифицирана представлява аналитичен процес, по време на който се изследва информацията като съвкупност от данни или знание за събитие, обект, явление и др. Този процес задължително завършва с оценка на значимостта на конкретната информация от гледна точка на споменатите по-горе и дефинирани в ЗЗКИ интереси на Република България. Водещ законен принцип е, че информацията се класифицира според собственото си съдържание, а не според класификацията на информацията, на която се базира, или на информацията, за която се отнася (чл. 47 ППЗЗКИ).

1. Определяне на конкретна информация като класифицирана информация – държавна тайна – дейност, при която се установява кумулативното наличие на всички елементи от следния фактически състав (чл. 46 ППЗЗКИ):

1.1. Попада ли конкретната информация в Списъка на категориите информация, подлежаща на класификация като държавна тайна (Списъка). Уредбата на информацията в Списъка е направена общо и абстрактно. Анализирайки конкретната информация, трябва по категоричен начин тя да бъде съотнесена към конкретна точка от Списъка, която да кореспондира точно със съдържанието на информацията. Така по несъмнен начин се указва за кои точно интереси, свързани с националната сигурност на Република България, се отнася конкретната информация.

Само фактът, че дадена информация попада в Списъка, не прави информацията класифицирана. Това е първото необходимо условие. За точното определяне дали конкретната информация има характер на класифицирана информация – държавна тайна, е необходима преценка за наличието на останалите задължителни елементи, предвидени в чл. 46 ППЗЗКИ за класифициране на информация и определяне нивото на класификация.

Така, ако се установи, че дадената информация попада в обхвата на Списъка, във всички случаи трябва да се направи и кумулативна преценка за следното:

1.2. Налице ли е заплаха или опасност от увреждане или увреждане на съответните интереси – става въпрос за интересите, които са регламентирани в Списъка. При оценката на конкретната информация трябва да се държи сметка за наличието на заплаха или опасност от увреждане или увреждане на съответните интереси, за които тази информация се отнася, чрез включването ѝ в обхвата на конкретна точка от Списъка.

1.3. Нерегламентираният достъп до конкретната информация ще създаде ли опасност за посочените интереси.

1.4. Налице ли са обществени интереси, които подлежат на защита по смисъла на ЗЗКИ – става въпрос за конкретни интереси така, както са дефинирани в чл. 25 във връзка с § 1, т. 13 и 14 от допълнителните разпоредби на ЗЗКИ.

След като се достигне до извод, че горните предпоставки са налице, от изключителна важност е правилното определяне на степента на заплахата или опасността от увреждане или увреждане на съответните интереси. Това става по критериите в чл. 28, ал. 2 ЗЗКИ и съобразно тази преценка се поставя съответно ниво на класификация за сигурност, което определя и по-нататъшните мерки за защита на съответната информация.

Във връзка с гореизложеното и в контекста на законовия принцип, че всяка информация се класифицира според собственото ѝ съдържание, това дали една информация е, или не е класифицирана информация – държавна тайна, е въпрос на комплексна оценка.

2. Определяне на конкретна информация като класифицирана информация – служебна тайна – дейност, при която се установява кумулативното наличие на всички елементи от следния фактически състав:

2.1. Да е обявена като подлежаща на класификация като служебна тайна в специален закон за дейността на организационната единица;

2.2. Да е включена в обхвата на Списъка на категориите информация, подлежащи на класификация като служебна тайна, за сферата на дейност на организационната единица;

2.3. Да са налице интереси на държавата или друг правнозащитен интерес по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗКИ;

2.4. Да е налице заплахата или опасност от увреждане или увреждане на тези интереси и в каква степен;

2.5. Нерегламентираният достъп би създал опасност за интереси на държавата или друг правнозащитен интерес по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗКИ.

3. Лица, които имат право да определят характера на информацията като класифицирана.

3.1. Лица, които имат право да определят характера на информацията като класифицирана информация – държавна тайна – всяко лице, което създава документ или материал, съдържащ класифицирана информация – държавна тайна, е длъжно да определи нивото на класификация за сигурност и да постави съответен гриф за сигурност. Целта е да се осигури адекватна защита на документа. Окончателното определяне на нивото на класификация за сигурност се определя от лицето, което има право да подпише съответния документ. Това лице поставя и окончателния гриф за сигурност, съответен на определеното ниво на класификация за сигурност (чл. 31 ЗЗКИ).

3.2. Лица, които имат право да определят характера на информацията като класифицирана информация – служебна тайна – автор на документ, съдържащ класифицирана информация – служебна тайна, е лицето, което има право да подписва съответния документ. Предвид дефиницията за служебна тайна (чл. 26 ЗЗКИ във връзка с чл. 21 ППЗЗКИ), това лице трябва да е ръководител на или служител в държавен

орган или на орган на местно самоуправление или на търговско дружество с повече от 51 на сто държавно участие.

4. Маркиране на класифицирана информация – след извършване на аналитичния процес по оценка на информацията и при достигане на извод, че същата представлява класифицирана информация, се поставя съответен на нивото на класификация гриф за сигурност.

4.1. Елементи на грифа за сигурност – чл. 30 ЗЗКИ определя задължителните елементи на грифа за сигурност. При изписването му задължително се включват:

- а) ниво на класификация;
- б) дата на класифициране;

в) дата на изтичане на срока на класификация, когато е различна от определените в ЗЗКИ срокове на защита – това винаги е дата, с която се определя по-кратък срок на защита от законово определените срокове. По този начин законът дава възможност авторът на информацията точно да определи срока, за който конкретната информация, с оглед значението ѝ за интересите на Република България, свързани с националната сигурност, се нуждае от съответните мерки за защита.

г) правно основание – посочването на правното основание е елементът от грифа за сигурност, който указва фактически определеното ниво на класификация и кои конкретни интереси на Република България, свързани с националната сигурност, така, както са дефинирани в ЗЗКИ, се засягат със съответната информация. Практически това означава, че се посочва съответната точка от чл. 28 ЗЗКИ, с която се определя точното ниво на класификация. По този начин се обозначава степента на значимост на информацията и се определят съответните мерки за нейната защита по всички видове сигурност. Задължително така посоченото правно основание за нивото на класификация се обвързва с посочване на съответната точка от Списъка. По този начин се указва с кои конкретни интереси, включени в Списъка, съответната информация е свързана. За информация, представляваща служебна тайна, задължително се посочва и специалният закон, който урежда съответната информация като служебна тайна, и съответната точка от Списъка по чл. 21 ППЗЗКИ.

III. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ХАРАКТЕРА НА ИНФОРМАЦИЯТА, ПРИДОБИТА В РЕЗУЛТАТ НА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СПЕЦИАЛНИ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА (СРС)

Определянето на характера на информация, придобита в резултат на използване на специални разузнавателни средства, е дейност, която се подчинява на изложените в т. II от настоящите Задължителни указания общи правила за определяне на характера на съответна информация като класифицирана и при отчитане на законовия принцип, че всяка информация се класифицира според собственото си съдържание.

Заявителят на СРС преценява дали искането съдържа класифицирана информация по смисъла на ЗЗКИ при съобразяване с настоящите задължителни указания.

Законът за специалните разузнавателни средства и ЗЗКИ не съдържа специални правила за класифициране на такава информация.

1. Особенности – в Раздел II, т. 8 от Списъка, приложение № 1 към чл. 25 ЗЗКИ, са регламентирани като подлежащи на класификация като държавна тайна данни, получени в резултат на използване на специални разузнавателни средства. Формулировката на текста е обща и абстрактна. Това дава възможност в нейния обхват да бъде включена всяка информация, придобита чрез използване на СРС. Законите правила за определяне на характера на информацията изискват да се определят конкретните интереси на Република България, свързани с националната сигурност, както и значимостта на съответната информация за тези интереси. Това практически означава, че при определяне на характера на информация, придобита в резултат на използване на СРС, задължително трябва да се установят кои конкретни интереси на Република България, свързани с националната сигурност, се засягат. Това установяване се извършва в рамките на аналитично-оценъчния процес на конкретната информация, който протича по описаните в т. II от настоящите Задължителни указания правила. Ако в хода на този процес се достигне до обосноваван извод, че конкретната информация се нуждае от защита като държавна тайна, то задължително се посочва освен точка 8 от Раздел II на Списъка и съответната друга точка, която идентифицира реалните обществени отношения, свързани с националната сигурност на Република България, които се нуждаят от защита в съответната степен, указана чрез нивото на класификация за сигурност.

Информация, придобита чрез използване на СРС, попада в обхвата на Раздел II, т. 8 от Списъка, ако данните, получени в резултат на използване на специални разузнавателни средства, и данните относно контролирането на покупки и тайно наблюдавани пратки с оглед съдържанието им застрашават националната сигурност или интереси на Република България, свързани с националната сигурност и посочени в Приложение № 1 към ЗЗКИ.

Механичното включване на всяка информация, придобита чрез използване на специални разузнавателни средства в обхвата на Раздел II, т. 8 от Списъка, без да е направена оценка по изложените в т. II от настоящите Задължителни указания правила, води до неправилно определяне на характера на конкретната информация и съответно до прилагане на неадекватни мерки за защита спрямо нея. Неправилното определяне на нивото на класификация за сигурност се счита за нерегламентиран достъп съгласно легалното определение за нерегламентиран достъп (т. 6 от Допълнителните разпоредби на ЗЗКИ).

2. Специални разузнавателни средства – що се отнася до защитата на използвани специални разузнавателни средства (технически средства и/или способности за тяхното

прилагане), законодателят е предвидил изрично основание за тяхната защита точка б от Списъка. Тази точка съдържа конкретна насоченост и цел.

За всеки конкретен случай следва да бъде изследвана възможността за декласифициране на веществените доказателствени средства с цел постигане на публичност в съдебния процес. Експертната преценка по съществуващото на съдържанието на обективизираните в документ резултати от прилагане на СРС и евентуалното премахване на нивото на класификация, задължително се извършва с участието на заявителя.

Настоящите задължителни указания подлежат на незабавно изпълнение.